

Beslut

Datum:
2025-12-01

Vårt diarienummer:
31-710/2025

Länsstyrelsen i Västerbottens län
vasterbotten@lansstyrelsen.se

Utpekande och detaljavgränsning av nickelfyndigheten Lappvattnet - Mjövattnet i Västerbottens län, Skellefteå kommun, som riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken

Beslut

Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedömer att området med nickelfyndigheterna i Lappvattnet-Mjövattnet, Skellefteå kommun, utgör ett sådant mark- och vattenområde som är av riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken.

Den föreslagna detaljavgränsningen är ca 228 ha till ytan. Till beslutet hör bilaga 1 med karta samt koordinater för detaljavgränsningen.

Ärendets beredning

SGU arbetar fortlöpande med att peka ut, se över och detaljavgränsa fyndigheter som bedöms vara av riksintresse. En utredning har gjorts för att avgöra om fyndigheten Lappvattnet-Mjövattnet kan utgöra ett intresse av nationell betydelse. Utredningen redovisas i bilaga 2.

För att ett utpekande om en fyndighet som riksintresse för värdefulla ämnen eller material ska kunna göras krävs omfattande geologiska undersökningar och dokumentation av fyndigheten. SGU utreder ärendet och gör därefter sin bedömning utifrån denna information och gällande kriterier.

Information om geologi, materialegenskaper m.m. har inhämtats bl.a. från SGU:s publikationer och databaser samt från aktiva aktörer i området. Det pågår även prospektering i området och information från den prospekteringen har även inhämtats som underlag inför SGU:s beslut om utpekande.

Utredningen med förslag och beskrivning remitterades till Boverket, Naturvårdsverket, Sametinget, Riksantikvarieämbetet, Forsvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Trafikverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun har fått förslag till bedömning på remiss och inkommit med yttrande.

Naturvårdsverket avstår från att inkomma med synpunkter.

Sametingets synpunkter: Området ligger inom vårvinter- och vinterbetesmarker och berör samebyarna Malå och Gran. Den föreslagna detaljavgrensningen överlappas av riksintresse enligt 3 kap. 5 § 2 st miljöbalken för kärnområde rennärning. Kärnområdet utgör både trivselland och rastbete och består av kuperade lavmarker. Området är ett naturligt samlingsställe för renarna under vårvintern. Eventuell prospektering och mineralutvinning skulle påtagligt försvåra rennärningen och därmed minska värdet av riksintresset för rennärningen.

Det råder ökad efterfrågan på användning av mark- och vattenområden. Efterfrågan har pågått länge och med den pågående s.k. gröna omställningen kommer trycket att öka samt fortgå och påverka renskötseln lång tid framöver. Att ett mineral klassas som strategiskt enligt EU:s Critical Raw Materials Act (CRMA) eller nationella prioriteringar innebär inte att urfolksrättigheter kan åsidosättas.

Under rubriken Renskötselrätten och allmänintresset rennärning anger Sametinget det följande. Renskötselrätten är en civil rättighet vilken grundas på urminnes hävd¹ och regleras framför allt i rennäringslagen (1971:437). I regeringsformen anges att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.² Vid en rättstillämpning där det är fråga om att väga olika faktorer mot varandra ska samernas intresse av att kunna vidmakthålla sin kultur, däribland renskötseln tillmätas särskild vikt.³

Detta innebär att det föreligger särskilda skyldigheter för bland annat myndigheter att vidta aktiva positiva åtgärder gentemot det samiska folket och främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla allmänintresset rennärning, som är en central del av den samiska kulturen.

SGU:s uppfattning är att olika typer av riksintressen kan överlappa varandra och samexistera i samma område. Riksintresseanspråket i sig innebär inte någon direkt påverkan på omgivningen. Det är först i en tillståndsprövning rörande en förändrad markanvändning som det blir tydligt hur omgivningen eller riksintresset påverkas. Det är också då de reella intressekonflikterna kan uppmärksammas och bedömas.

Riksantikvarieämbetet har inget att erinra mot det remitterande förslaget.

¹ Att renskötselrätten grundas på urminnes hävd innebär att den existerar oberoende av gällande lagstiftning och därmed kan omfatta mer och gå längre än vad rennäringslagen anger.

² 1 kap. 2 § 6 st. regeringsformen (1974:152). Bestämmelsen avspeglar delvis folkrättsliga principer som uttrycks i bl.a. Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter - särskilt art. 5.1, FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter - särskilt art. 1.2, FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter - särskilt art. 1.2, samt FN:s deklaration om urfolks rättigheter - särskilt art. 26.

³ Se Girjasdomen p. 92

MSB har tagit del av remissen och tillstyrker förslaget till riksintresseanspråk för Lappvattnet-Mjövattnet samt anser att det är tydligt och väl dokumenterat. I övrigt har MSB inga synpunkter på ärendet.

Trafikverket har ingen erinran så länge som säkerhetsavstånd till de allmänna vägar som berörs upprätthålls.

SGU anser att säkerhetsavståndet till allmänna vägar är något som får beaktas av en eventuell framtida verksamhetsutövare. Riksintresseanspråket påverkar inte säkerheten för vägen då det i sig inte tar marken på något sätt i anspråk.

Länsstyrelsen bedömer att SGU har visat att fyndigheten uppfyller kriterierna för att pekas ut som riksintresse för värdefulla ämnen och material enligt 3 kap. 7 § miljöbalken (1998:808). Länsstyrelsen saknar dock ett resonemang om, eller bedömning av, i vilken utsträckning de uppskattade mineraltillgångarna i fyndigheten kan bidra till att minska sårbarheten vad gäller tillgången till strategiska mineraler nationellt och inom EU.

SGU anser att det inte är kritiskt att det värdefulla ämnet är direkt kopplat till att minska sårbarheten avseende strategiska mineral utan att SGU:s kriterier tar sikte på samhällsvikten och försörjningsbehov för att området ska vara skyddsvärt. EU har idag ett stort importberoende av nickel och ämnet är enligt CRMA klassat som en strategisk råvara, framför allt för att det är så fundamental för elektrifieringen av samhället. Knappt två procent av det nickel som bryts i världen bryts inom EU⁴. Detta i sig gör det samhällsviktigt.

Från nationell synvinkel är det ur beredskapssynpunkt viktigt att peka ut Lappvattnet-Mjövattnet som ett riksintresseanspråk eftersom det idag inte bryts någon nickel i Sverige. I dag finns det bara ett annat riksintresseanspråk för nickel, Rönnebäcken i Västerbottens län.

Boverket, Försvarmakten samt Skellefteå kommun har inte inkommit med svar.

Värdebeskrivning

Den detaljavgränsade fyndigheten utgörs av lagergångar med nickelmineraliseringar associerade till ultramafiska bergarter, fyndigheten innehåller även förhöjda halter av koppar. Dessa båda ämnen har en stor betydelse för det moderna samhället, de är fundamentala för framför allt elektrifiering. På EU:s lista över kritiska och strategiska material återfinns både nickel och koppar som strategiska råvaror.

Nickel används framför allt till framställning av rostfritt stål och inom batteriindustrin. Andra användningsområden för nickel är till andra sorters legeringar, förnickling, gjutgods, katalysatorer, kemikalier, svetselektroder, mynt, pigment, elektroniska komponenter och tryckbläck.

⁴ Om Nya Kaledonien inte räknas in.

Det utpekade riksintresseområdet omfattar 288 hektar. Detaljavgränsningen och dess koordinater finns i bilaga 1.

SGU vill understryka att riksintresseanspråket ska ses som en information om att marken innehåller ämnen som kan vara viktiga för samhället på kort och lång sikt. För närvarande finns ca 150 utpekade fyndigheter av riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken varav merparten är detaljavgränsade (dvs. att fyndighetens utbredning har preciserats genom att riksintresseområdet har ritats in på en karta med tillhörande koordinater). Det kan tilläggas att det idag finns 13 aktiva gruvor i Sverige där man bryter metaller.

Påtaglig skada på riksintresset

Huvudsyftet med ett riksintresse för värdefulla ämnen eller material är ett möjligt nutida eller framtida nyttjande av de värdefulla resurserna. En påtaglig skada är allt som på något sätt i eller direkt anslutning till utpekade riksintresseområden försvårar utvinningen genom att det tas ett nytt beslut om begränsningar i markanvändning eller förändring av markanvändning bör ses som något som kan skada riksintresset.

Påverkansområde

Ett område utanför ett riksintresseområde där åtgärderna kan leda till en påtaglig skada på riksintresset benämns påverkansområde. Skadan kan uppstå genom att åtgärder inom påverkansområdet kan medföra skada på möjligheten att utvinna en fyndighet av riksintresse eller genom att åtgärder inom påverkansområdet medför sådana restriktioner för den verksamhet som bedrivs eller är planerad att kunna ske inom riksintresseområdet så att skada uppstår.

Verksamhetsytor

Enligt förarbetena (se prop. 1985/86:3 s. 117) ska detaljavgränsningen av ett riksintresse inte innefatta en buffertzona. Detaljavgränsningen tar inte heller hänsyn till eventuellt kommande verksamhetsområde. Det är en verksamhetsutövares uppgift att lokalisera nödvändiga tillhörande byggnader och infrastruktur utifrån rådande omständigheter. Tillståndsgivande myndighet ska sedan bedöma verksamheten i sin helhet även om den sträcker sig utanför detaljavgränsningen.

Avgränsningen baseras på tillgängliga geologiska, geokemiska och geofysiska undersökningar. Beslutad detaljavgränsning för fyndigheterna vid Lappvattnet-Mjövattnet ges i bilaga 1.

Skäl för beslutet

SGU är enligt 2 a § p. 5 förordningen (1998:896) om hushållning med mark och vattenområden (hushållningsförordningen) ansvarig myndighet för att bedöma och peka ut områden som avses i 3 kap. 7 § miljöbalken, dvs. områden som innehåller fyndigheter av värdefulla ämnen eller material som är av riksintresse, och därför ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinningen av dessa.

SGU:s ställningstagande enligt 2 a § hushållningsförordningen är endast att betrakta som ett anspråk på riksintresse och innebär inte att SGU med rättsligt bindande verkan har förklarat att området är av

riksintresse. Den frågan prövas i ett senare skede i ett enskilt ärende, t.ex. vid förändrad markanvändning eller vid en tillståndsprövning.

SGU bedömer, i sitt utpekande, inte behovet av framtida verksamhetsytor utan följer riktlinjerna i förarbetena till hushållningsbestämmelserna⁵ och regeringens riksintresseutredning⁷ att inte avgränsa buffertzoner eller influensområden för ett riksintresse. Syftet med att detaljavgränsa en fyndighet är att avgränsningen ska fungera inom överskådlig framtid. Den slutliga utformningen av ett eventuellt verksamhetsområde görs i samband med miljöprövningen enligt miljöbalken.

Vid SGU:s bedömning görs inte heller någon avvägning mot andra intressen såsom riksintressen eller andra intressen. Endast fyndigheten och dess geologiska beskaffenhet beaktas. Riksintresset för värdefulla ämnen eller material är en del av ett planeringsinstrument och en information till samhället och berörda myndigheter att en fyndighet av värdefulla ämnen eller material av nationell betydelse finns i området. Fyndigheten ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra nuvarande eller framtida utvinning av fyndigheten.

De kriterier⁸, på vilka SGU föreslås grunda sitt beslut att peka ut och detaljavgränsa ett område med en fyndighet eller flera fyndigheter av ämnen eller material som ett riksintresseanspråk, är:

1. Ämnen eller material som har stor betydelse för samhällets behov eller försörjningsberedskap,
2. Ämnen eller material som har särskilt värdefulla egenskaper och
3. Området innehållande fyndigheten/fyndigheterna av ämnen eller material är väl undersökt och dokumenterat.

Alla tre kriterier ska vara uppfyllda för att ett område med en fyndighet eller flera fyndigheter ska kunna vara av riksintresse. Vid utvärderingen tar SGU hänsyn inte bara till dagens behov utan gör också en bedömning utifrån ett längre tidsperspektiv (>50 år).

1. Nickel är med på EU:s lista över strategiska material och är fundamentalt för framför allt elektrifiering. (sgu.se)
2. Nickel är en silvervit, mycket glänsande, böjlig och i viss mån magnetisk metall. Den står emot rostangrepp och klarar höga temperaturer vilket gör att den har flera viktiga användningsområden. Ungefär 65 procent av allt nickel som produceras i världen används till framställning av rostfritt stål och 16 procent används inom batteriindustrin (ISGN, 2024). Andra användningsområden för nickel är till andra sorters legeringar, förnickling, gjutgods, katalysatorer, kemikalier, svetselektroder, mynt, pigment, elektroniska komponenter och tryckbläck (SGU, 2007).

⁵ Prop. 1997/98:45 del 2 s. 29 med hänvisning till prop. 1985/86:3

⁶ Prop. 1985/86:3 s.115

⁷ SOU 2015:99

⁸ SGU:s sektorsbeskrivning, dnr 31–3007/2024

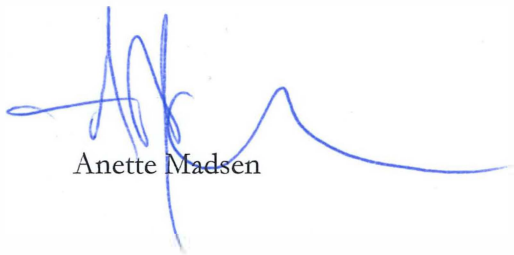
3. Områdena kring fyndigheterna vid Lappvattnet-Mjövattnet är väl kända genom geologiska och geofysiska undersökningar samt genom borrhinar, provbrytning och anrikningsförsök. SGU:s omfattande geologiska material samt den betydande prospektering som har utförts i områdena visar att fyndigheterna vid Lappvattnet-Mjövattnet är väl dokumenterade.

SGU bedömer att fyndigheten uppfyller samtliga tre kriterier och kan därför pekas ut som riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken.

SGU bedömer vidare att ytterligare prospektering i närregionen kan komma att föranleda ett framtida behov av att justera riksintresseanspråkets utsträckning.

SGU upplyser Länsstyrelsen i Västerbottens län och Skellefteå kommun om att, tillsammans med andra intressen, bevaka detta riksintresse i den kommunala planeringen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Anette Madsen, föredragande är tf
avdelningschef Therese Bejgarn.

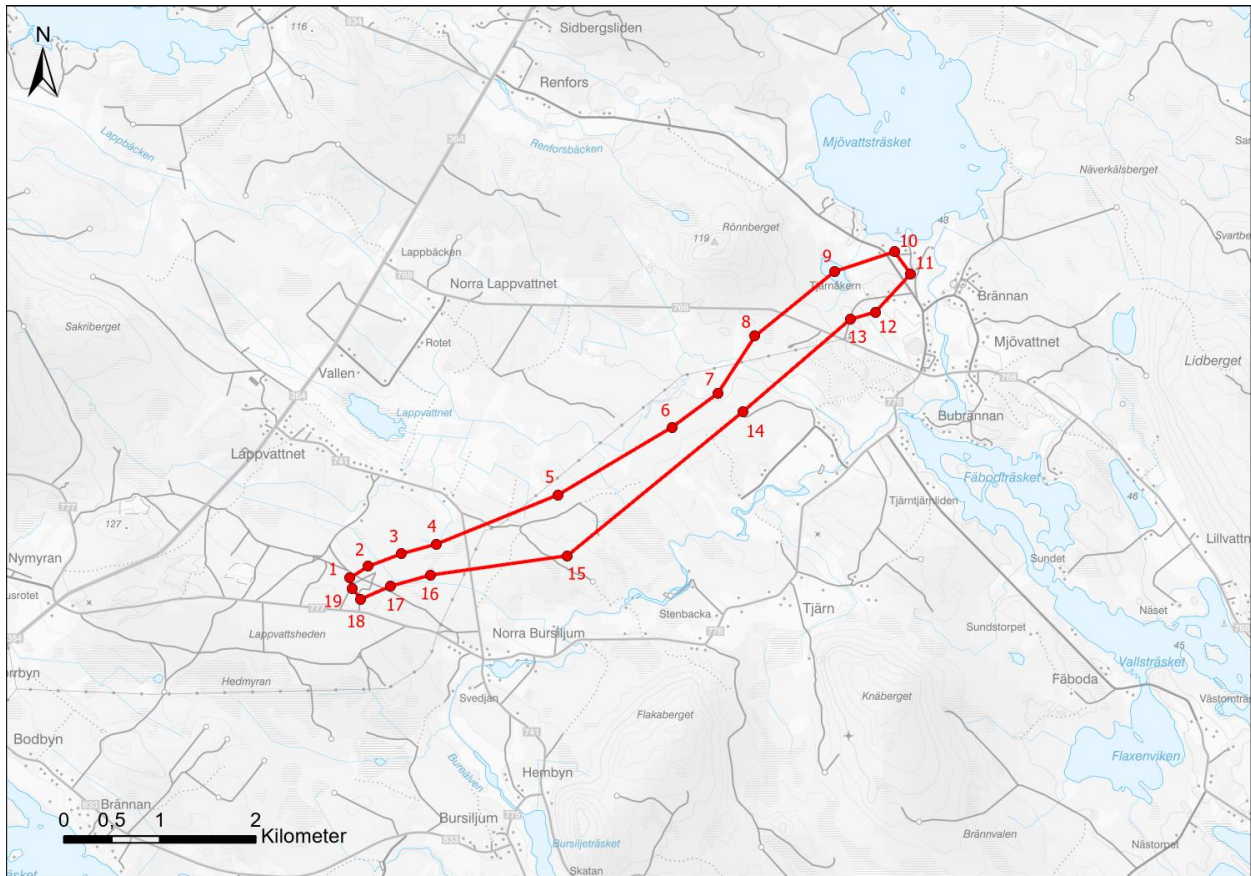

Anette Madsen

Therese Bejgarn

**Bilaga 1. Riksintressant fyndighet enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken i
Västerbottens län, SWEREF99 TM skala 1:50 000**

Koordinater (SWEREF99 TM), Lappvattnet - Mjövattnet, Västerbottens län

	x N-S	y V-Ö
1	7 166 272	779 744
2	7 166 393	779 933
3	7 166 523	780 277
4	7 166 626	780 647
5	7 167 137	781 912
6	7 167 840	783 098
7	7 168 192	783 575
8	7 168 789	783 965
9	7 169 461	784 793
10	7 169 667	785 418
11	7 169 436	785 586
12	7 169 039	785 217
13	7 168 963	784 956
14	7 168 003	783 838
15	7 166 505	782 010
16	7 166 302	780 580
17	7 166 187	780 167
18	7 166 053	779 859
19	7 166 163	779 772

Yta: 288,23 ha

Bilaga 2

Utredning

Datum:
2025-10-06

Diarienummer:
31-710/2025

Handläggare:
Daniel Eklund

Förslag till utpekande och detaljavgränsning av nickelfyndigheten Lappvattnet - Mjövattnet i Skellefteå kommun, Västerbottens län, som riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken

Förslag till beslut

Sveriges geologiska undersökning (SGU) bedömer att nickelfyndigheten Lappvattnet-Mjövattnet utgör ett område av riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. SGU bedömer vidare att detta område ska avgränsas enligt förslag i bilaga 1. Fyndigheten ska skyddas mot sådana verksamheter och åtgärder som påtagligt kan försvåra utvinning av fyndigheten.

SGU:s bedömning

De kriterier på vilka SGU grundar ett beslut att utpeka och detaljavgränsa ett område med en fyndighet av ett ämne eller material som riksintresse är:

1. Ämnet eller materialet har stor betydelse för samhällets behov.
2. Ämnet eller materialet har särskilt värdefulla egenskaper.
3. Området innehållande fyndigheten av det värdefulla ämnet eller materialet är väl avgränsat, undersökt och dokumenterat.

Alla ovanstående kriterier ska vara uppfyllda för ett riksintresseanspråk enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. I ljuset av dagens geopolitiska läge är det också viktigt att påminna om att det första kriteriet även omfattar samhällets försörjningsberedskap. Vid utvärderingen tar SGU hänsyn inte bara till dagens behov utan gör också en bedömning utifrån ett längre tidsperspektiv (>50 år).

SGU:s bedömning är att nickelfyndigheten i Lappvattnet-Mjövattnet uppfyller uppsatta kriterier för ett riksintresseanspråk genom att:

1. Nickel är med på EU:s lista över strategiska material och är fundamentalt för framför allt elektrifiering. ([sgu.se](https://www.sgu.se))
2. Nickel är en silvervit, mycket glänsande, böjlig och i viss mån magnetisk metall. Den står emot rostangrepp och klarar höga temperaturer vilket gör att den har flera viktiga

användningsområden. Ungefär 65 procent av allt nickel som produceras i världen används till framställning av rostfritt stål och 16 procent används inom batteriindustrin (ISGN, 2024). Andra användningsområden för nickel är till andra sorters legeringar, förnickling, gjutgods, katalysatorer, kemikalier, svetselektroder, mynt, pigment, elektroniska komponenter och tryckbläck (SGU, 2007).

3. Områdena kring fyndigheterna vid Lappvattnet-Mjövattnet är väl kända genom geologiska och geofysiska undersökningar samt genom borrhningar, provbrytning och anrikningsförsök. SGU:s omfattande geologiska material samt den betydande prospektering som har utförts i områdena visar att fyndigheterna vid Lappvattnet-Mjövattnet är väl dokumenterade.

SGU bedömer vidare att ytterligare prospektering i närregionen kan komma att föranleda ett framtida behov av att justera riksintresseanspråkets utsträckning.

Bakgrund

Sveriges geologiska undersökning (SGU) arbetar löpande med utpekande av nya och översyn av befintliga riksintresseanspråk för värdefulla ämnen eller material enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. SGU är utpekande riksintressemyndighet enligt 2a § 5 förordning (1998:896) om hushållning av mark- och vattenområden.

Enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken ska mark- och vattenområden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse skyddas mot påtaglig skada. Då syftet med riksintresset är att fyndigheten ska kunna gå att utvinna kan påtaglig skada i detta fall likställas med att påtagligt försvåra utvinningen av fyndigheten. Det gäller oavsett om åtgärden eller verksamheten ligger inom det detaljavgrensade området eller utanför.

Vad som kan anses påtagligt försvåra framtida utvinning framgår av förarbetena till naturresurslagen prop. 1985/86:3 vilka fortsatt är giltiga. Exempel på verksamheter som kan utgöra påtaglig skada är sammanhängande bebyggelse, olika typer av naturskydd eller etablering av verksamhet som är känslig för buller och damm.

Vårt samhälle och industri har ett växande behov av råvaror, särskilt för en omställning till en fossilfri energiförsörjning, transport- och exportsektor. Därtill kommer ett behov av att säkra tillgång till råvaror av försvarsstrategiska skäl. I Europa konsumerar vi ungefär en fjärdedel av världens råvaror, men producerar endast tre procent. Obalansen i råvaruproduktionen illustreras i figur 1. Enligt EU måste produktionen av råvaror i Europa öka för att minska sårbarheten ([SGU – Kritiska råvaror](#)). I maj 2024 antog rådet den europeiska akten om råvaror av avgörande betydelse (CRMA [Critical Raw Material Act](#))

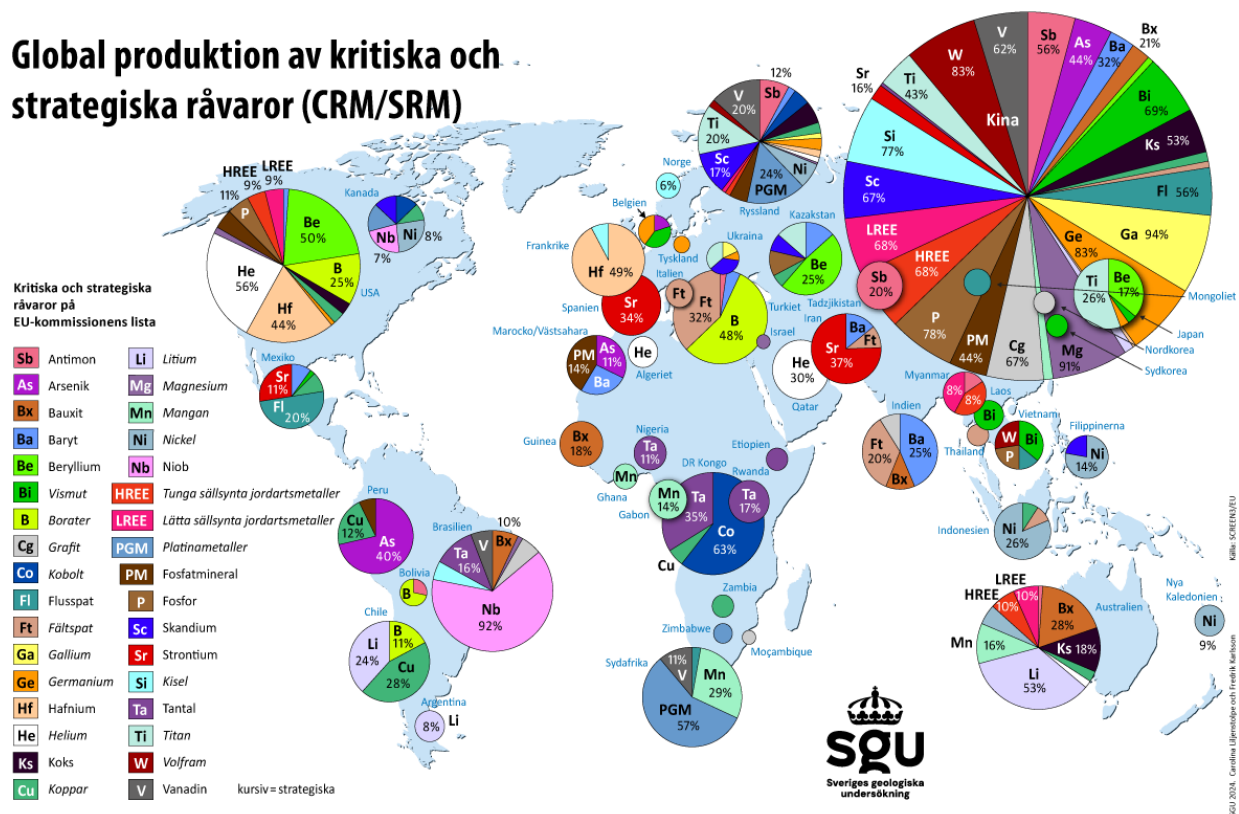
EU har listat 34 mineral och metaller som bedöms som kritiska för vårt samhälle och för välfärden. Dessa råvaror ingår i teknologier som är viktiga bland annat för en grön omställning, digitalisering och försvar. Vad som gör dem kritiska är deras ekonomiska betydelse i relation till risken för störningar i tillgången. Många av de kritiska råvarorna är sådana som hittills producerats i ringa omfattning, och för andra skäl än till exempel grön omställning. Den senaste listan, från 2023,

inkluderar en grupp om 16 så kallade strategiska råvaror vars prioritet är ännu högre. Av dem är två metaller inte klassade som kritiska utan endast som strategiska: koppar och nickel.

I EU:s förordning om kritiska råvaror pekas fyra mål ut för att säkra en hållbar tillgång på kritiska råvaror inom unionen:

- Robusta värdekedjor för EU:s industri, alla steg inom värdekedjan ska stärkas
- Ökad produktion och bearbetning av råvaror inom EU, samt öka EU:s kapacitet att övervaka och åtgärda brister i försörjningen av kritiska råvaror
- Öka hållbarhet och återvinning av kritiska råvaror
- Diversifierad försörjning genom hållbar internationell handel

Global produktion av kritiska och strategiska råvaror (CRM/SRM)

Figur 1. Global produktion av kritiska och strategiska råvaror (SGU, 2024).

EU:s gröna omställning kräver uppbyggnad av europeisk produktion av batterier, solpaneler, permanentmagneter och annan teknik. God tillgång till en rad olika råvaror, bland annat nickel, behövs för att tillgodose efterfrågan.

SGU arbetar fortlöpande med att peka ut och detaljavgrensa nya fyndigheter som riksintresse, detaljavgrensa tidigare punktsatta objekt samt överväga om tidigare utpekade fyndigheter av riksintresse fortfarande är aktuella.

Värdebeskrivning

Ett utpekande av ett riksintresse för värdefulla ämnen eller material är endast ett anspråk som i sig inte har någon påverkan på sin omgivning. Det är först i en tillståndsprövning och en förändrad markanvändning som omgivningen påverkas. Vilken påverkan utvinningen har på sin omgivning ska den eventuella verksamhetsutövaren utreda i tillståndsansökan och miljökonsekvensbeskrivning. Brytningsmetod, planering av verksamhetsytor och brytningsområde i detalj är saker som behandlas i prövningsprocessen. SGU kan därför endast uttala sig generellt vilken påverkan som kan förekomma om en eventuell utvinning kommer till stånd.

Den detaljavgränsade fyndigheten utgörs av lagergångar med nickelmineraliseringar associerade till ultramafiska bergarter, fyndigheten innehåller även förhöjda halter av koppar. Dessa båda ämnen har en stor betydelse för det moderna samhället. På EU:s lista över kritiska och strategiska material återfinns både nickel och koppar som strategiska råvaror.

Vilka verksamhetsytor, utöver själva brytningsområdet, som kan komma att behöva tas i anspråk beror på hur utvinningsverksamheten planeras. Om ett dagbrott planeras behöver säkerhetsåtgärder genomföras för att förhindra att olyckor för djur och människor kan ske. En underjordsverksamhet har annan påverkan på ett område men även för sådan verksamhet krävs verksamhetsytor och vägar för att bedriva verksamhet. För behandling av malmen på platsen krävs normalt också anrikningsverk, sedimentationsdammar och liknande. Anrikning av malmen kan också göras på annan plats. I sådana fall kan det behövas ytor för till exempel krossning och andra upplag.

Det utpekade riksintresseområdet omfattar 288 hektar. Beskrivning av detaljavgränsningen finns i bilaga 1. SGU konstaterar att fyndigheten Lappvattnet-Mjövattnet är väldokumenterad, avgränsningen omfattar endast själva fyndigheten.

Ärendets beredning

En utredning har gjorts av SGU för att avgöra om området vid Lappvattnet-Mjövattnet uppfyller uppsatta kriterier för att utpekas som riksintresse. Information om geologi, materialegenskaper med mera har därför inhämtats från SGU:s publikationer och databaser, samt från genomförda och pågående kartläggnings- och undersökningsprojekt i området.

Information om geologi, materialegenskaper med mera har inhämtats från SGU:s publikationer och databaser samt från teknisk rapport (Reddick Consulting Inc., 2020) och projektpresentation (Gungnir Resources Inc., 2024). Information om nickel i EU och globalt har hämtats från The world nickel factbook 2024 (INSG, 2024).

Det pågår prospektering i området. SGU har efter förfrågan fått tillgång till data från det aktiva bolaget, Gungnir Resources (Gungnir).

Förslag på utpekande och detaljavgränsning remitteras nu till Boverket, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Forsvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Trafikverket, Sametinget, Länsstyrelsen i Västerbottens län samt Skellefteå kommun. Kopia skickas även till nuvarande verksamhetsutövare i området.

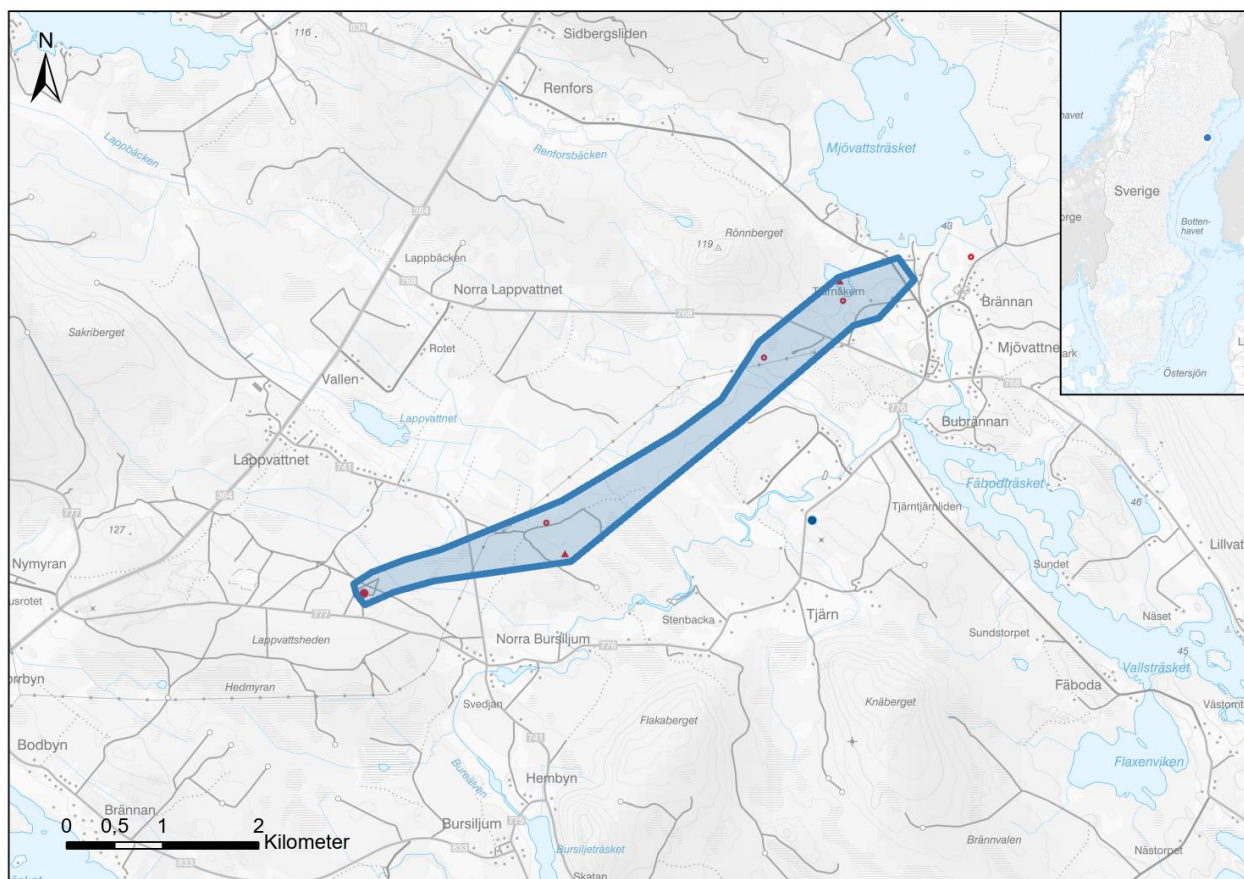
Detaljavgrensning och geografiskt läge

Fyndigheten Lappvattnet-Mjövattnet ligger ca 30 km söder om Skellefteå i Skellefteå kommun, Västerbottens län.

Vid arbetet med detaljavgrensning av ett riksintresseanspråk tas endast hänsyn till geologisk information. En avvägning mot andra riksintressen görs av myndighet eller domstol vid förändrad markanvändning. Det är viktigt att notera att detaljavgrensningen för ett riksintresseanspråk för värdefulla ämnen eller material inte innebär att hela området automatiskt kommer att tas i anspråk för utvinning.

Föreslagen detaljavgrensning (figur 2) som omfattar ca 288 hektar har tagit hänsyn till de sedan tidigare kända nickelmineraliseringarna Lappvattnet och Mjövattnet, de kända förekomster som ligger där emellan samt den geologiska miljö de är förlagda till. I närheten finns det fler kända mineraliseringar, men det bedöms idag finnas för lite kunskap kring dessa för att kunna inkluderas i detaljavgrensningen för att klassificeras som riksintresse.

SGU följer förarbetena till naturresurslagen vilket innebär att inte avgränsa en buffertzona (jfr prop. 1985/86:3 s. 117).

Figur 2. Föreslagen detaljavgrensning för riksintresset Lappvattnet-Mjövattnet. Röda markeringar är kända sulfidmineraliseringar, blå punkt är en nedlagd grafittäkt.

Geologi

I de ultramafiska bergarterna söder om Skellefteå upptäcktes på 1970-talet ett antal nickeluppslag i en västsydvästlig zon, därav bland annat fyndigheterna Lappvattnet och Mjövattnet. Denna zon ligger i den norra delen av det stora sedimentära bäcken som omfattar centrala Norrland och som även fortsätter in i Finland. De med Ni-Cu-mineraliseringar associerade ultramafiterna utgörs av lagergångar, oftast som tabulära eller linsformade kroppar, upp till några hundra meter långa och några tiotal meter breda. De ursprungligen peridotitiska och pyroxenitiska ultramafiterna har veckats och omvandlats tillsammans med de gråvackor och pelitiska sediment som de intruderat varvid ultramafiterna omvandlats till serpentinit, metapyroxeniter och amfibolbergarter medan sedimentbergarterna omvandlats till ådergnejser och migmatiter. (SGU, 2007)

Fyndigheten Lappvattnet beskrivs som en 620 meter lång och 1–20 meter bred Ni-Cu-mineralisering lokaliserad i en tektonisk svaghetszon i riktning ostnordost. En tredjedel av mineraliseringen består av disseminationsmalm i ultramafiska bergarter och två tredjedelar av disseminations- och fragmentmalm i biotit-grafitgnejs och paragnejser. Paragnejsen är ställvis rik på grafit och sulfider, huvudsakligen magnetkis. Fragmentmalmen den dominerande malmtypen sett till det totala nickeltonnaget. Två linsformade kroppar av omvandlad pyroxenit och framför allt peridotit, ofta med kråksparkstextur, utgör mineraliseringens västra del. Den större linsen är 90 meter lång, 120 meter djup och maximalt 20 meter bred. Peridotit och mineralisering fältstupar 20–30 grader mot öster. Alla bergarter klipps och breccieras av pegmatitiska gångar, som då de breccierar en mineraliserad ultramafit kan vara associerade med massiva sulfider.

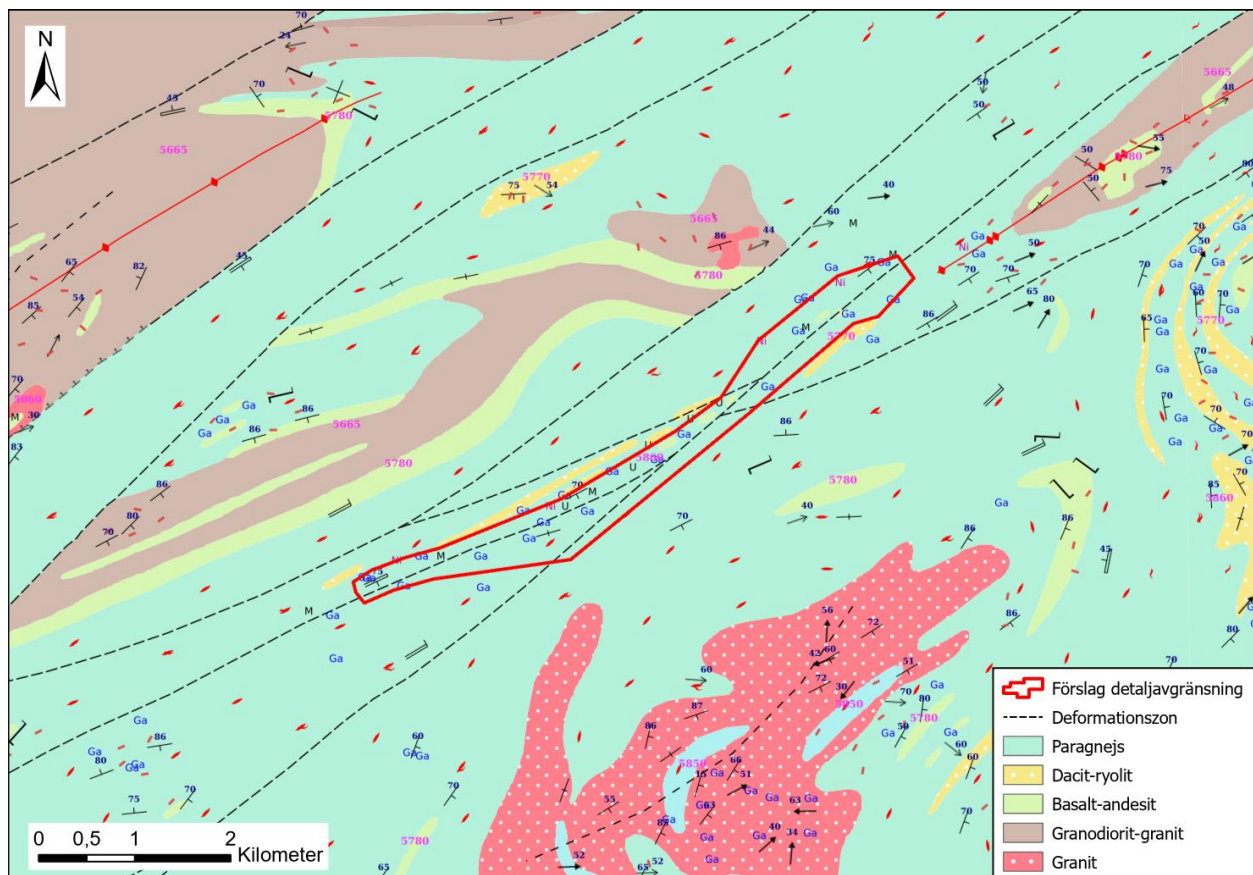
Under åren 1978–1982 sänktes ett schakt till 120 meters nivå varifrån en ort drevs utmed malmen för en gruvundersökning. Anrikningsundersökningar av malmen gjordes och djupare nivåer undersöktes genom borrhning. Tekniska problem orsakade av kraftig vattenföring i de tektoniskt söndertrasade hängväggs- och liggväggskontaktarna till malmen och de negativa resultaten från de kompletterande borrhningarna under jord gjorde att gruvundersökningen avslutades och schaktet vattenfylldes. (SGU, 2007)

Fortsatta undersökningar av Lappvattnetmineraliseringen har genomförts efter detta, bland annat geofysiska markmätningar, borrhålsmätningar samt diamantborrhål i flera omgångar. Blottningar i håll är i princip obefintlig i området. Innan nuvarande verksamhetsägare Gungnir Resources tog över fyndigheten 2015 hade det totalt borrats 129 diamantborrhål, totalt 18 431 meter. (Reddick Consulting Inc., 2020) Gungnir har mellan år 2021–2023 borrarat 53st egna borrhåll, totalt 7 345 meter, samt provtagit 20st historiska borrhåll med främsta syfte att bekräfta historiska halter. Man har också tagit fram en 3D-modell och utfört markmagnetiska mätningar. Man ser en potential både mot djupet i det tidigare kända läget samt en förlängning mot djupet åt nordost, indikationer på att fyndigheten stäcker sig 1,5km åt nordost från den ursprungliga upptäckten. (Gungnir Resources Inc., 2024)

Fyndigheten Mjövattnet består av små lagergångar av ultramafiska bergarter som förekommer i två parallella zoner utmed den nordvästra sidan av en förkastning i isoklinalt veckade biotit-grafitgnejser och delvis grafit- och sulfidförande paragnejser samt migmatit. Amfiboliter och spridda kroppar av kvarts-fältspatgnejs ingår även i formationen av ofta ådriga gnejser. Bergarterna i lagergångarna utgörs av omvandlad peridotit, ofta med s.k. kråksparkstextur, och pikrit (pyroxenit). De är 45–60

meter långa och maximalt 10 meter breda. Oregeliga pegmatitgångar klipper igenom alla ovannämnda bergarter. Flera mindre förkastningar är förknippade med den omfattande uppsprickningen av berggrunden runt nickelmineraliseringen. Mineraliseringen utgörs av en 150 meter lång och 3–6 meter bred skiva, det största kända djupgåendet är 70 meter. I mineraliseringen ingår en bergartskropp av omvandlad peridotit med disseminerade sulfider och en 1,2 meter bred zon av massiva sulfider i den centrala kråksparksförande delen, men 75 procent av nickelkoncentrationen finns som disseminations- och fragmentmalm i gnejsen, förmodligen mobiliserad i en svaghetszon från peridotitkroppen. Sulfiderna utgörs framför allt av magnetkis, pentlandit och kopparkis. (SGU, 2007) Även kring denna fyndighet är det ont om blottningar i håll, fyndigheten ligger under Hemtjärnen och det sammanlagda jord- och vattendjupet uppgår till mellan 9 meter och 14 meter. Mineraliseringstypen är likadan som den i Lappvattnet. (SGU, 1982)

Även på Mjövattnetfyndigheten har det pågått undersökningar på senare tid, senast av Kendrick Resources som inte har avgränsat fyndigheten på djupet. (Kendrick) Undersökningstillståndet har gått ut, för närvarande finns inget aktivt tillstånd vid Mjövattnet.

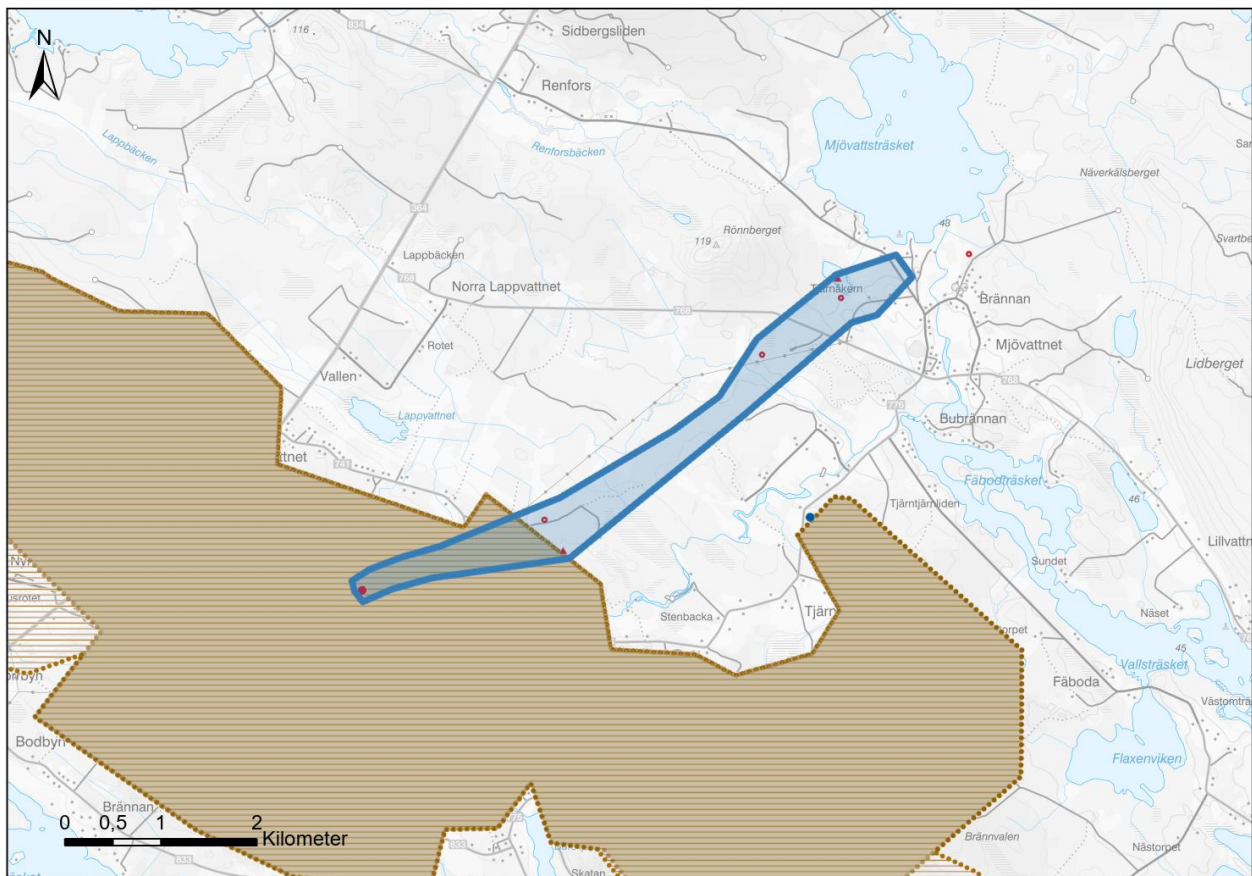
Figur 3. Utdrag ur SGU:s berggrundsdatabas (1:50 000 – 1:250 000) över området kring Lappvattnet - Mjövattnet med förslag till detaljavgrensning

Nickel ur ett globalt och europeiskt perspektiv

I EU finns idag en liten utvinning av nickel, Finland bryter mest inom Europa om man bortser från produktionen i Nya Kaledonien som är ett utomeuropeiskt land och territoriet inom EU. Det är dock ett litet tonnage jämfört med vad Indonesien, som globalt är den dominerande nationen, bryter. Av den globala nickelproduktionen står Europa för 11% när produktionen i Nya Kaledonien räknas med. (INSG, 2024)

Andra intressen i området

I södra delen av det föreslagna riksintresseområdet överlappar detaljavgränsningen med riksintresse enligt 3 kap. 5 § miljöbalken, rennärning samt kärnområde rennärning Malå (se figur 4). De finns även ett riksintresse enligt 3 kap. 8 § miljöbalken, Luftfart MSA-yta, Skellefteå.

Figur 4. Riksintressen för Rennärning och Kärnområde rennärning i brunt, föreslagen detaljavgränsning för värdefulla ämnen eller material i blått och sulfidmineraliseringar i rött.

Källförteckning

Gungnir Resources Inc., 2024. NICKEL in Sweden,
<https://gungnirresources.com/_resources/pdfs/Sweden-Nickel-Projects-2024.pdf?v=093009>
åtkommen 2025-06-18

INSG, 2024: The world nickel factbook 2024. International Nickel Study Group (ISGN), 72s.

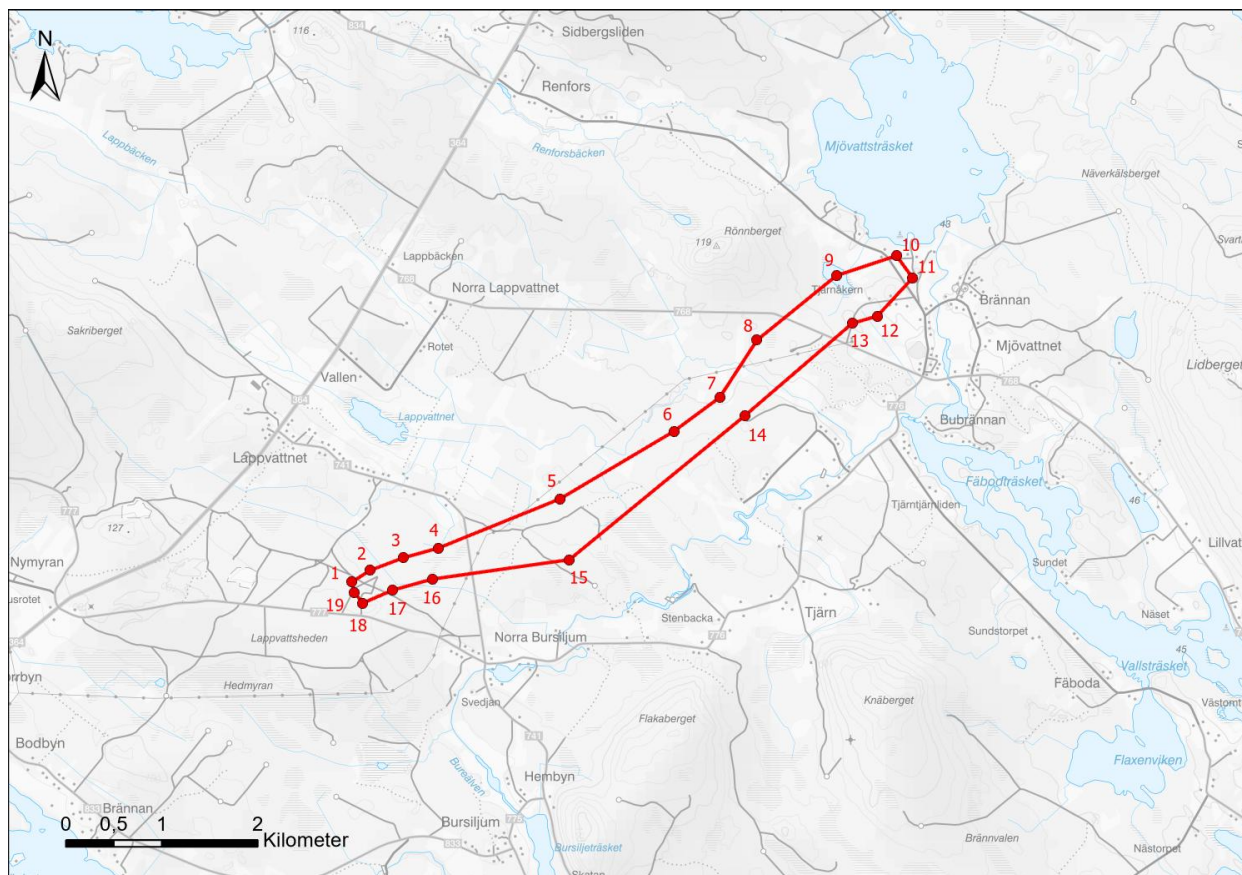
Kendrick Resources, <<https://www.kendrickresources.com/nickel-line-projects/>> åtkommen 2025-06-18

Reddick Consulting Inc., 2020: Technical report on the Lappvattnet and Rormyrberget deposits, northern Sweden

SGU, 1982: Ni-Cu-mineraliseringen Mjövattnet, brap 82573

SGU, 2007: Mineralmarknaden. Tema: Nickel. Per. publ. 2007:1. Sveriges geologiska undersökning, 90 s.

Bilaga 1. Riksintressant fyndighet enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken i Västerbottens län, SWEREF99 TM skala 1:50 000

Koordinater (SWEREF99 TM), Lappvattnet - Mjövattnet, Västerbottens län

	x N-S	y V-Ö
1	7 166 272	779 744
2	7 166 393	779 933
3	7 166 523	780 277
4	7 166 626	780 647
5	7 167 137	781 912
6	7 167 840	783 098
7	7 168 192	783 575
8	7 168 789	783 965
9	7 169 461	784 793
10	7 169 667	785 418
11	7 169 436	785 586
12	7 169 039	785 217
13	7 168 963	784 956
14	7 168 003	783 838
15	7 166 505	782 010
16	7 166 302	780 580
17	7 166 187	780 167
18	7 166 053	779 859
19	7 166 163	779 772

Yta: 288,23 ha